

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Analysenotat

UTVIKLINGEN I FORBRUKSGJELD

Oktober 2021

Innhold

SAMMENDRAG	3
KAPITTEL 1: FORBRUKSLÅNSMARKEDET	4
1.1 Forbrukslånsmarkedet i Norge.....	4
1.2 Redusert utlånsvolum i det norske markedet	4
1.3 Stabil inntjening.....	6
1.4 Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån.....	7
1.5 Salg av misligholdte forbrukslån	9
1.6 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis	9
KAPITTEL 2: GJELD REGISTRERT I GJELDSINFORMASJONSFORETAK	11
2.1 Gjeldsinformasjonsforetak.....	11
2.2 Porteføljeoversikt	12
2.3 Porteføljeutvikling	13
KAPITTEL 3: FORBRUKSGJELD TIL INKASSO	18
3.1 Fordeling av inkassosaker på aldersgrupper.....	18
3.2 Utleggforretninger og andel av saker med intet til utlegg.....	20
3.3 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder.....	20

Sammendrag

Utlånsvolumet i det norske forbrukslånmarkedet har fortsatt å falle i 2021. Volumet av forbrukslån i foretakene som inngår i Finanstilsynets kartlegging, falt med 12,5 prosent siste tolv måneder, fra 97,7 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2020 til 85,5 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021. Etter justering for salg av misligholdte lån til finansieringsforetak var reduksjonen i det norske markedet 9 prosent. Lønnsomheten for foretakene i utvalget er samlet på omtrent samme nivå som ett år tidligere. Netto renteinntekter viser en nedgang, mens det er lavere tap på utlån.

Volumet av misligholdte lån for foretakene i utvalget utgjorde i alt 21,5 mrd. kroner ved utgangen av andre kvartal 2021, omtrent samme volum som ved utgangen av 2020. Det har vært en nedgang i volumet av misligholdte lån i det norske markedet, men en økning i misligholdt volum for norske foretaks utlån i andre nordiske land. Andelen misligholdte lån blant foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse, har økt de tre siste årene til tross for salg av misligholdte porteføljer. Ved utgangen av første halvår 2021 lå misligholdet på 14,8 prosent av utlånene, inkludert mislighold av forbrukslån gitt av norske foretak til kunder i utlandet. For norske banker som har spesialisert seg på forbrukslån, var misligholdsandelen 22,7 prosent ved utgangen av første halvår 2021, mot 20,5 prosent ved utgangen av 2020. For disse bankene er misligholdsnivået samlet sett høyere for utlån til kunder i andre land enn til norske kunder.

Tall fra Gjeldsregisteret AS per 31. august 2021 viser at det samlede utlånsvolumet er redusert med 9,2 mrd. kroner (5,8 prosent) siden årsskiftet, og 13,6 mrd. kroner (8,3 prosent) siden utgangen av august i fjor. Nedgangen skyldes hovedsakelig lavere volum av usikrede nedbetalingslån, som er redusert med 10,0 prosent siden utgangen av august i fjor. Den rentebærende delen av gjeldsmassen er redusert med 14,9 mrd. kroner siste år, mens ikke-rentebærende gjeld har økt med 1,2 mrd. kroner. Andelen låntakere med flere enn fem kreditter registrert i Gjeldsregisteret var 6,4 prosent per 31. august 2021, som er 1,6 prosentpoeng lavere enn ett år tidligere.

Ved utgangen av første halvår 2021 hadde 22 inkassoforetak forbruksgjeld til inndrivelse. Disse hadde til sammen 670 200 inkassosaker knyttet til forbruksgjeld, som representerte 10,7 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetakene. Inkassosaker knyttet til forbruksgjeld fordelt på aldersgrupper viser at gruppene 30–39 år og 40–49 år har høyest andel saker, med henholdsvis 26,9 og 27,3 prosent av totalt antall saker.

Ved utgangen av første halvår 2021 utgjorde inkassosakene knyttet til forbruksgjeld misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 34,7 mrd. kroner, som var 49,1 prosent av samlet misligholdt hovedstol på kravene til inndrivelse hos alle inkassoforetakene. Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld inkludert renter) til inndrivelse i inkassoforetakene ved utgangen av første halvår 2021 var til sammen på 56,0 mrd. kroner, som innebærer at påløpte renter utgjorde 21,3 mrd. kroner. Fordeling av misligholdt forbruksgjeld på aldersgrupper viser at aldersgruppene 40–49 år og 50–59 år representerer over halvparten av misligholdt forbruksgjeld.

Ved utgangen av første halvår 2021 var 52,1 prosent av inkassosakene knyttet til saker med opprinnelig forbruksgjeld (hovedstol) under 25 000 kroner. Aldersgruppen 18–29 år har lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak med 35 200 kroner, mens gruppen over 60 år har høyest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak med 129 900 kroner. Ved utgangen av første halvår 2021 var 34,1 prosent av forbrukslånkravene til inndrivelse tatt opp for mer enn 5 år siden.

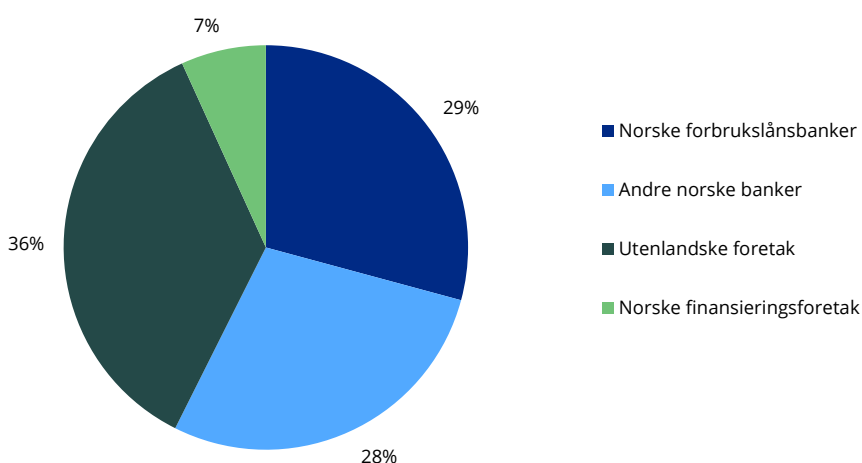
Kapittel 1: Forbrukslånsmarkedet

1.1 Forbrukslånsmarkedet i Norge

Norske banker og finansieringsforetak samt filialer av utenlandske foretak tilbyr forbrukslån i det norske markedet. I tillegg tilbyr utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet forbrukslån til norske kunder. Forbrukslån omfatter kredittkortlån og andre lån uten sikkerhet til personkunder.

Utenlandske tilbydere av forbrukslån i Norge hadde en andel på om lag 36 prosent i det norske markedet ved utgangen av juni 2021. Andelen for utenlandske foretak omfatter både utlån fra filialer og utlån fra foretak som driver grensekryssende virksomhet. Spesialiserte norske forbrukslånsbanker hadde 29 prosent av markedet, mens andre norske banker hadde en andel på 28 prosent. Utenlandske oppkjøp av norske forbrukslånsbanker de senere årene, har bidratt til å øke markedsandelen for utenlandske foretak.

Figur 1.1 Fordeling av forbrukslån i Norge per 30.06.2021

Kilde: Finanstilsynet

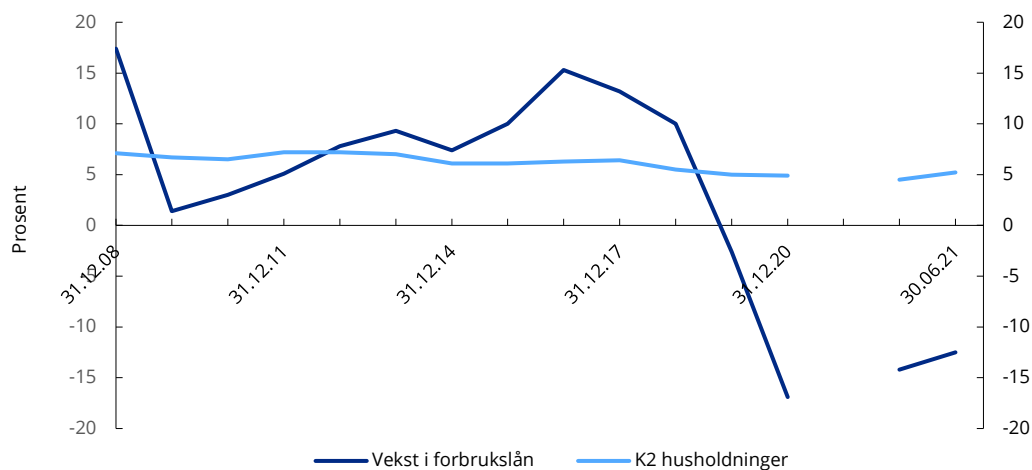
1.2 Redusert utlånsvolum i det norske markedet

Finanstilsynet gjennomfører hvert kvartal en kartlegging av forbrukslånsmarkedet basert på rapportering fra et utvalg foretak som tilbyr forbrukslån i det norske markedet. Ved utgangen av første halvår 2021 omfattet Finanstilsynets utvalgsundersøkelse 32 foretak. Norske foretak og utenlandske filialer med forbrukslån som hovedvirksomhet inngår i utvalget. I tillegg inngår enkelte foretak hvor forbrukslån utgjør en mindre andel av de totale utlånene. Utvalget dekker om lag 90 prosent av det norske markedet for forbrukslån.

Forbrukslån til norske kunder fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet, og lån uten sikkerhet i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, inngår ikke i utvalgsundersøkelsen.

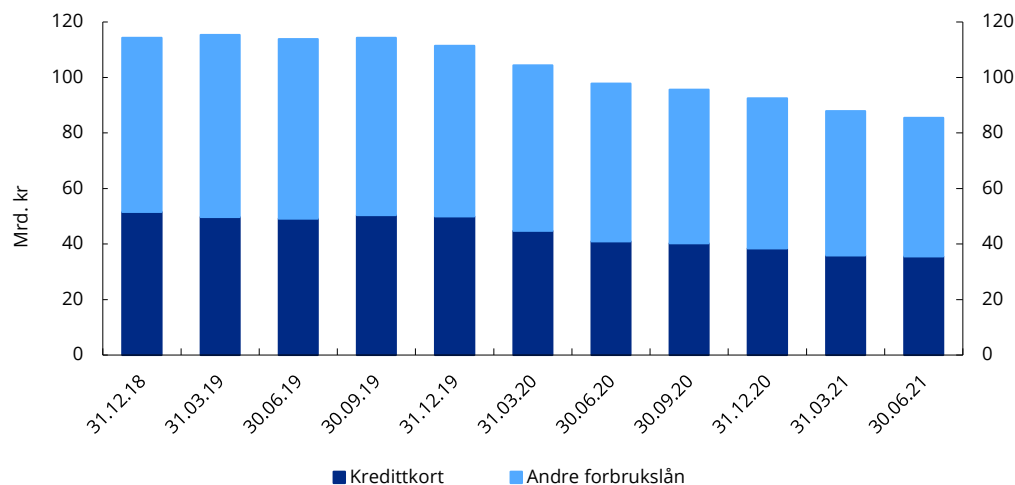
Det har vært en nedgang i utlånsvolumet i det norske forbrukslånsmarkedet de siste årene. For de 32 foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse¹, falt utlånsvolumet med 12,5 prosent siste tolv måneder, fra 97,7 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2020 til 85,5 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021, se figur 1.2 og 1.3. Etter justering for salg av misligholdte lån² til finansieringsforetak var reduksjonen i det norske markedet 9 prosent. Det har vært en gradvis nedgang i utlånsvolum både for utlån knyttet til kredittkort og for andre forbrukslån de siste årene, se figur 1.3.

Figur 1.2 Tolvmånedersvekst i det norske forbrukslånsmarkedet og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

Kilder: Finanstilsynet og Statistisk sentralbyrå (K2)

Figur 1.3 Utlånsvolum i det norske forbrukslånsmarkedet

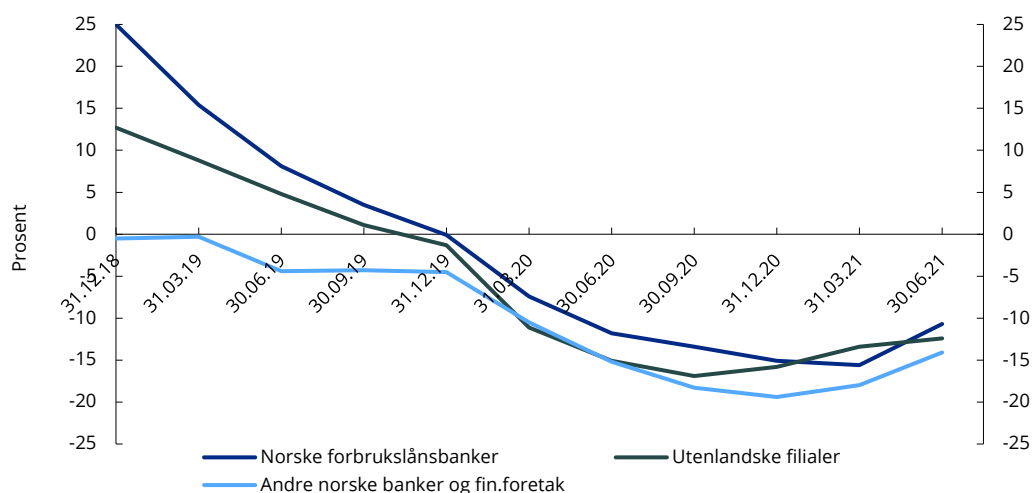
Kilder: Finanstilsynet

¹ Undersøkelsen omfatter følgende foretak: Avida Finans, Bank Norwegian, BN Bank, Brabank, Danske Bank, DNB Bank, Eika Kredittbank, Ekspress Bank, Enter Card, Folkefinans, Handelsbanken, Ikano Bank, Instabank, Komplet Bank, Mybank, Nordea Bank Norge, Nordea Direct Bank, Nordea Finans Norge, Resurs Bank, Santander Consumer Bank, Sbanken, SEB Kort, Sparebanken 1 Finans Nord-Norge, Sparebank 1 Kreditt, Sparebank 1 SMN, Sparebanken Møre, Sparebanken Sør, Sparebanken Vest, Storebrand Bank, Svea Finans, TF Bank Norge og Thorn Norge Finans.

² Justeringen innebærer at solgt volum i perioden 30.06.2020 – 30.06.2021 er lagt til samlet volum utestående per 30.06.2021.

For norske forbrukslånsbanker³ falt utlånsvolumet med 11 prosent fra utgangen av første halvår 2020 til utgangen av første halvår 2021. Til sammenligning var tolv månedersveksten 25 prosent i 2018, se figur 1.4. For utenlandske filialer sank utlånsvolumet med 12 prosent fra utgangen av første halvår 2020 til utgangen av første halvår 2021. For andre norske banker og finansieringsforetak samlet, har utlånsvolumet vist en nedgang gjennom flere år.

Figur 1.4 Tolv månedersvekst i det norske forbrukslånsmarkedet for ulike grupper foretak

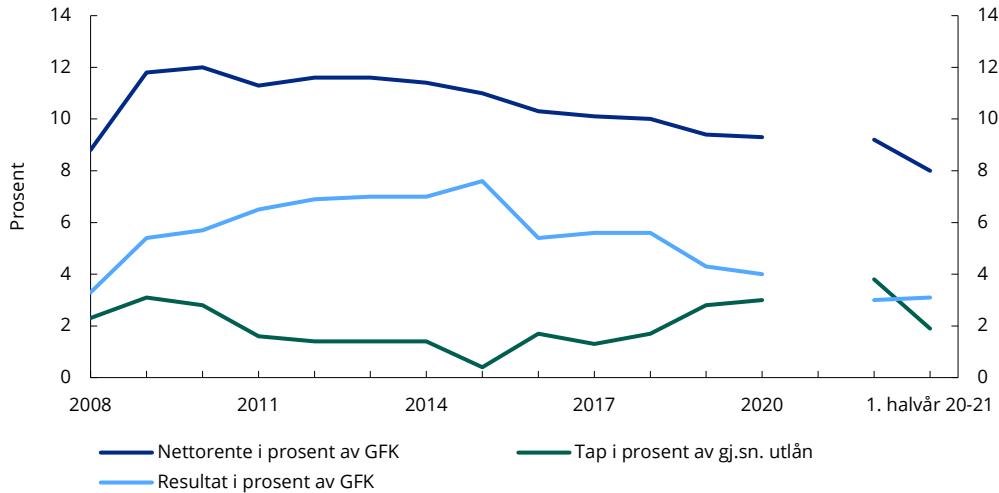
Kilde: Finanstilsynet

1.3 Stabil inntjening

En gradvis nedgang i netto renteinntekter de siste årene har redusert inntjeningen noe, men til tross for redusert låneetterspørsel, er lønnsomheten fortsatt god for flere av foretakene. Resultatet i første halvår 2021 er på omtrent samme nivå som i første halvår i fjor, se figur 1.5. Det har vært en nedgang i netto renteinntekter sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Tapene utgjorde 1,9 prosent av forbrukslånene (annualisert), noe som er klart lavere enn i samme periode i fjor. Det har vært en nedgang i tapsnivå for de fleste foretakene i utvalget. For norske forbrukslånsbanker var tapene 3,3 prosent, en nedgang på 1,4 prosentpoeng fra første halvår i fjor. For samtlige norske bankers totale utlån var tapene til sammenligning 0,1 prosent, mot 0,7 prosent ett år tidligere.

³ Forbrukslånsbanker er definert som spesialiserte banker hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder. Per 1. halvår 2021 bestod gruppen av Bank Norwegian, Brabank, Eika Kredittdbank, Instabank og Komplet Bank.

Figur 1.5 Resultatutvikling forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

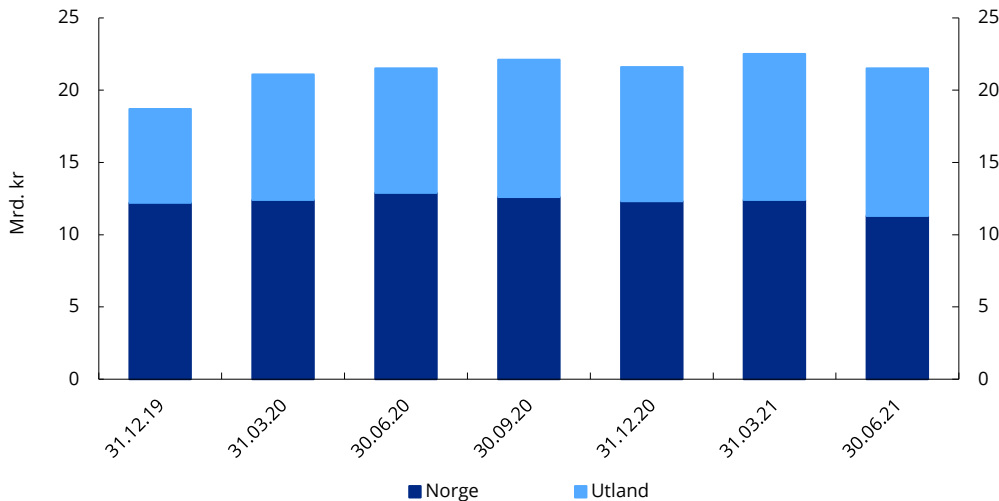

Kilde: Finanstilsynet

1.4 Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån

Volumet av misligholdte forbrukslån for foretakene samlet var 21,5 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021, omtrent samme volum som ved utgangen av 2020, og ned 1 mrd. kroner sammenlignet med utgangen av første kvartal i år, se figur 1.6. Det har vært en nedgang i volumet av misligholdte lån i det norske markedet, men en økning i misligholdt volum for norske foretaks utlån i andre nordiske land.

Figur 1.6 Misligholdt volum (over 90 dager)

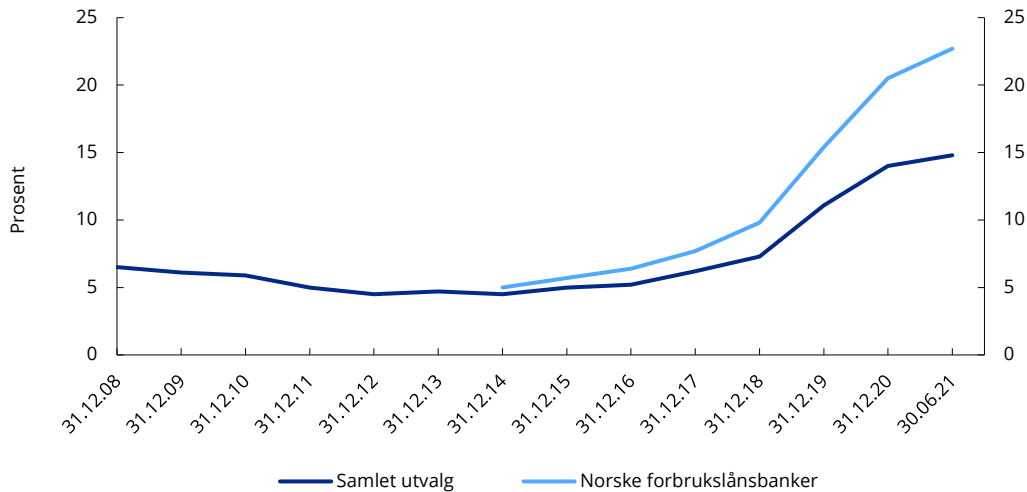

Kilde: Finanstilsynet

Andelen misligholdte lån blant foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse, har økt markert de tre siste årene til tross for salg av misligholdte porteføljer, se figur 1.7. Ved utgangen av første halvår 2021 lå misligholdet på 14,8 prosent av utlånene, inkludert mislighold av forbrukslån gitt av norske foretak til kunder i utlandet.

Norske forbrukslån banker isolert hadde en misligholdsandel på 22,7 prosent ved utgangen av første halvår 2021, opp fra 20,5 prosent ved utgangen av 2020. Til sammenligning var mislighold over 90 dager for samtlige norske bankers totale utlån 0,9 prosent ved utgangen av første halvår 2021, som var 0,1 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av 2020.

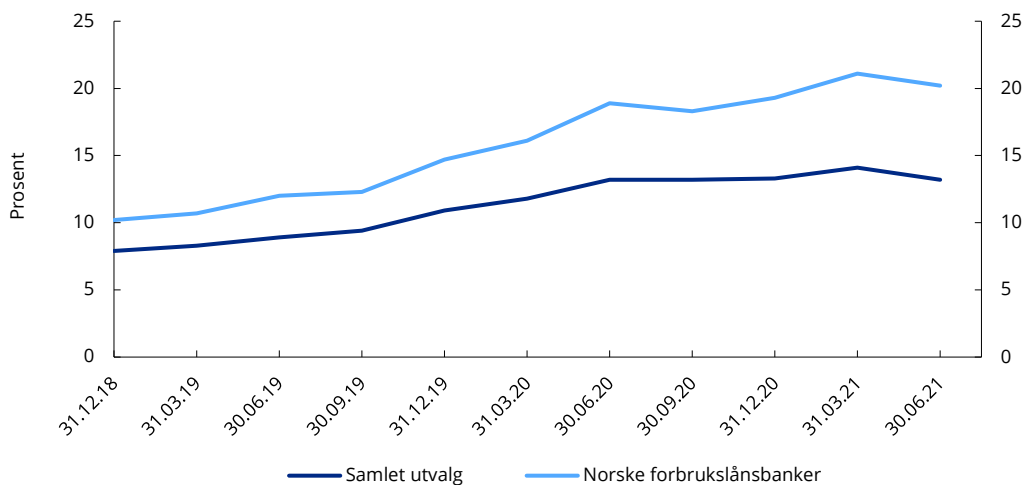
Figur 1.7 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

Andelen misligholdte lån i det norske markedet har flatet noe ut de siste kvartalene, og viste en nedgang i andre kvartal 2021, se figur 1.8. For utlån i det norske forbrukslånsmarkedet var misligholdsandelen 13,2 prosent ved utgangen av første halvår 2021 for utvalget samlet. Andelen er omtrent den samme som ved utgangen av 2020, og 0,9 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av første kvartal i år. Norske forbrukslån bankers misligholdsandel for utlån i Norge var 20,2 prosent. Dette er en økning på 0,9 prosentpoeng fra utgangen av 2020, men 0,9 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av første kvartal 2021. Norske forbrukslån banker hadde 54 prosent av utlånene i andre nordiske land ved utgangen av første halvår 2021. Misligholdsandelen for denne porteføljen var 24,8 prosent, en økning på 3,2 prosentpoeng fra utgangen av 2020.

Figur 1.8 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån i Norge

Kilde: Finanstilsynet

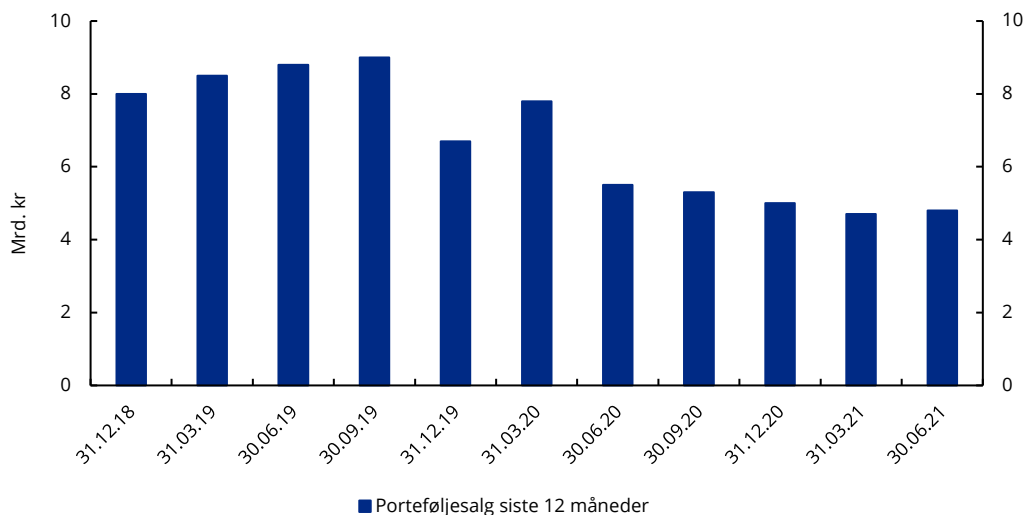
1.5 Salg av misligholdte forbrukslån

Flere foretak har de siste årene solgt porteføljer med misligholdte forbrukslån til finansieringsforetak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive denne gjelden. Foretak som kjøper slike porteføljer, inngår vanligvis i konsern med inkassoforetak og har en lang horisont på inndrivningsprosessen. Porteføljene selges til lavere pris enn pålydende verdi, og de oppkjøpte kravene vil normalt øke utover hovedstolen fordi det påløper høye renter i tillegg til gebyrer og salærer.

Det har vært et betydelig marked for salg av porteføljer med misligholdte forbrukslån fra banker til finansieringsforetak. Den gode lønnsomheten i markedet har tiltrukket seg flere nye aktører. Forholdsvis høye priser på salg av slike porteføljer har også bidratt til å opprettholde god lønnsomhet i forbrukslånsbankene til tross for betydelig mislighold. De siste årene har ulike aktører rapportert om en nedgang i prisene på porteføljene. Dette kan skyldes flere forhold, blant annet en økende andel skyldnere med mange og store forbrukslån og redusert mulighet til refinansiering etter at gjeldsregistrene ble etablert.

Foretakene i Finanstilsynets utvalg har samlet hatt en nedgang i solgte porteføljer de siste årene, se figur 1.9. I perioden 30. juni 2020 til 30. juni 2021 solgte foretakene porteføljer til en pålydende verdi av 4,8 mrd. kroner. Av dette var 3,6 mrd. kroner utlån i Norge. Det var en svak oppgang i solgt volum siste tolv måneder fra utgangen av første kvartal til utgangen av andre kvartal 2021.

Figur 1.9 Solgte porteføljer av misligholdte forbrukslån siste 12 måneder (inkl. forbrukslån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

1.6 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis

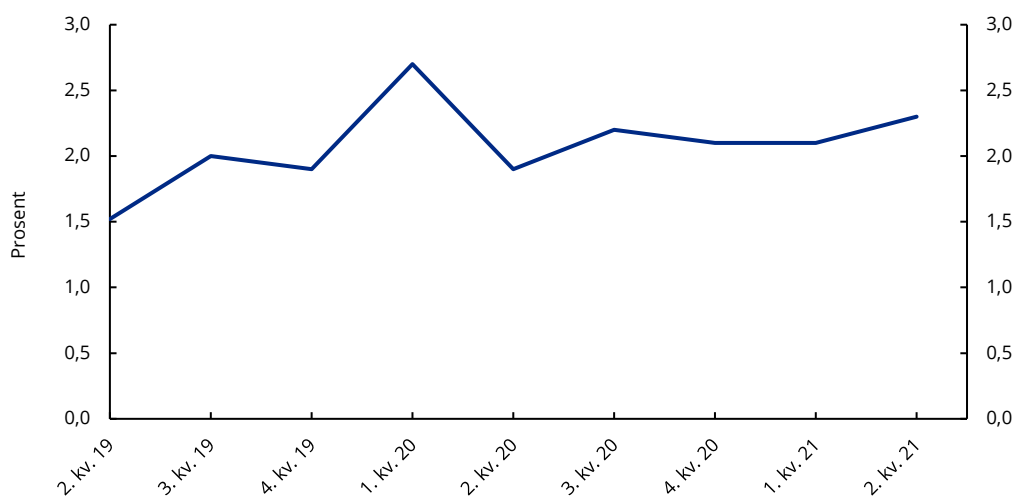
Utlånsforskriften⁴ gir foretak som yter forbrukslån adgang til å fravike forskriftens krav, for inntil 5 prosent av verdien av alle nye lån hvert kvartal (fleksibilitetskvote). Finanstilsynet innhenter kvartalsvis rapportering om etterlevelsen av kravene i forskriften fra foretakene i utvalget, samt fra enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet i det norske markedet.

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/utlansforskriften/id2791101/>

Andelen forbrukslån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften, har over tid ligget rundt 2 prosent av innvilgede forbrukslån. I andre kvartal 2021 var avviksandelen 2,3 prosent, en økning på 0,2 prosentpoeng fra første kvartal, se figur 1.10. Ett foretak hadde en avviksandel på 6,4 prosent, som er 1,4 prosentpoeng høyere enn forskriftens grense på 5 prosent. Seks foretak lå tett opp mot grensen, med avviksprosent mellom 4,5 og 4,9 prosent. Som i de to foregående kvartalene var det kravet til betjeningsevne som det i størst grad ble avveket fra.

En oppsummering av foretakenes bruk av fleksibilitetskvotene⁵ er publisert på Finanstilsynets nettside. Foretakenes etterlevelse av utlånsforskriften følges også opp gjennom stedlige tilsyn.

Figur 1.10 Andel utlån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften

Kilde: Finanstilsynet

⁵ <https://www.finanstilsynet.no/publikasjoner-og-analyser/etterlevelse-av-utlansforskriftene/>

Kapittel 2: Gjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak

2.1 Gjeldsinformasjonsforetak

Gjeldsinformasjonsforetakene⁶ registrerer lån fra alle foretak som tilbyr forbrukslån i Norge. I tillegg registreres lån i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån. For foretak som kjøper misligholdte lån, inngår hovedstol inkludert salærer samt påløpte renter og gebyrer i tallene som registreres. Gjeldsregistrene inneholder også utlån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet. Ellers inneholder gjeldsregistrene lån sikret med tredjepersonspant (pant som ikke tilhører skyldneren) og billån med salgspant som er eldre enn fem år. Samlet gjeld i statistikken fra gjeldsinformasjonsforetakene vil derfor være høyere enn tallene i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse for forbrukslån. Til sammen 166 foretak rapporterte til Gjeldsregisteret AS per 31. august 2021, og utviklingen i samlet gjeld i dette registeret omtales nærmere under.⁷

Definisjoner

Gjeldsregistrene inneholder ulike typer lån. Lånene kan deles inn i tre underkategorier:

Rammekreditter

Består av kredittkortrammer og usikrede rammelån.

Nedbetalingslån

Nedbetalingslån kan igjen deles inn i to lånetyper; forbrukslån og annen usikret gjeld. Annen usikret gjeld er inkludert i gjeldsregistrene grunnet rapporteringsplikten av nedbetalingslån som er sikret hos tredjepart. Gjeldsregisteret AS definerer forbrukslån som nedbetalingslån med nominell rente større enn fem prosent, og annen usikret gjeld som nedbetalingslån med nominell rente mindre enn eller lik fem prosent.

Billån med salgspant eldre enn fem år skal defineres som usikrede lån og er rapporteringspliktige for foretakene. Etter Gjeldsregisterets vurdering er det stor variasjon i rentenivået tilknyttet billån, og det vil dermed ligge billån både som forbrukslån og som annen usikret gjeld i datagrunnlaget.

Betalingskort

Består av faktureringskort uten kredittgrense, der samlet saldo må betales ved forfall.

⁶ Gjeldsregisteret AS, Norsk Gjeldsinformasjon AS og Experian Gjeldsregister AS hadde konsesjon som gjeldsinformasjonsforetak ved utgangen av august 2021.

⁷ Tallmaterialet er basert på ureviderte data fra Gjeldsregisteret AS. Rapporteringsfeil og ufullstendigheter kan forekomme. Flere av rammekredittene og nedbetalingslånene i Gjeldsregisteret har henholdsvis kredittgrense og opprinnelig lånebeløp lik null. Dette er lån tilknyttet oppkjøp av porteføljer med misligholdte lån av inkassoselskapers finansieringsforetak, der kjøpende finansieringsforetak som regel ikke kjenner til opprinnelig kredittgrense eller lånebeløp.

Øvrige definisjoner:

Rentebærende gjeld

Tilsvarende saldo på nedbetalingslån og rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Ikke-rentebærende gjeld

Tilsvarende ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Benyttet kreditt

Tilsvarende saldo på nedbetalingslån og rentebærende og ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Kreditteksponering

Tilsvarende benyttet kreditt for nedbetalingslån og betalingskort, samt det høyeste av enten kredittgrensen eller summen av rentebærende og ikke-rentebærende saldo for rammekreditter. Årsaken til sistnevnte er at sum saldo for enkelte rammekreditter overstiger kredittgrensen, slik at kreditteksponeringen ikke reflekteres i tilstrekkelig grad dersom kun kredittgrense benyttes. I tillegg er det, som tidligere nevnt, flere tilfeller der kredittgrensen er satt til 0.

2.2 Porteføljeoversikt

Per 31. august 2021 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret på 151,3 mrd. kroner, se tabell 2.1. Majoriteten av porteføljen består av forbrukslån og rammekreditter (se boks med omtale av gjeldsregistrenes definisjoner av disse størrelsene), med et volum på henholdsvis 68,2 mrd. kroner og 68,0 mrd. kroner. Rundt 86 prosent av samlet benyttet kreditt per 31. august var rentebærende. Det var totalt registrert 7,7 millioner kreditter fordelt på nesten 3,2 millioner unike låntakere. Kvinner hadde en noe lavere andel av totalt antall kreditter enn menn, og en betydelig lavere andel av samlet benyttet kreditt, se figur 2.1 og 2.2.

Tabell 2.1 Nøkkeltall per 31.08.2021

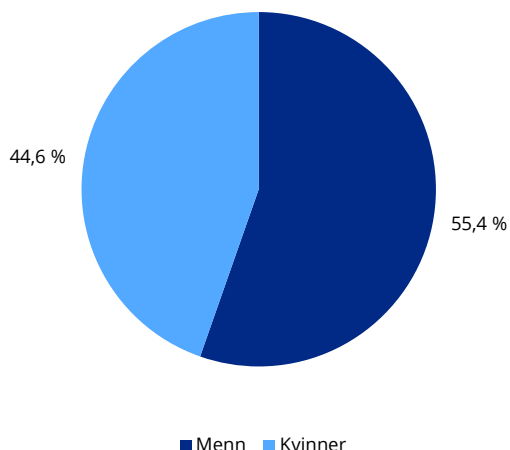
	Nedbetalingslån		Rammekreditter	Betalingskort	Totalt
	Herav forbrukslån	Herav annen usikret gjeld			
Antall kreditter	636 326	50 845	6 886 259	127 567	7 700 997
Antall personer	355 099	48 211	3 111 639	117 500	3 178 506 ⁸
Kreditteksponering	68 183	13 846	250 524	1 186	333 738
Benyttet kreditt	68 183	13 846	68 049	1 186	151 263
Rentebærende gjeld	68 183	13 846	47 826	35	129 889
Ikke-rentebærende gjeld	-	-	20 223	1 151	21 374

Note: Alle beløp i millioner kroner.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

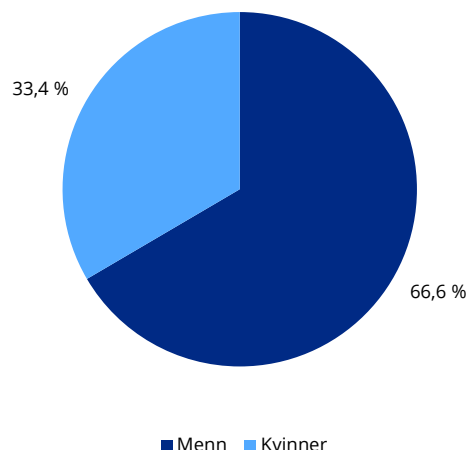
⁸ Totalt antall unike personer i Gjeldsregisteret. Summen av antall personer per type gjeld er høyere da én person kan ha flere typer gjeld.

Figur 2.1 Antall kreditter fordelt på kjønn pr. 31.08.2021

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 2.2 Benyttet kreditt fordelt på kjønn pr. 31.08.2021

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

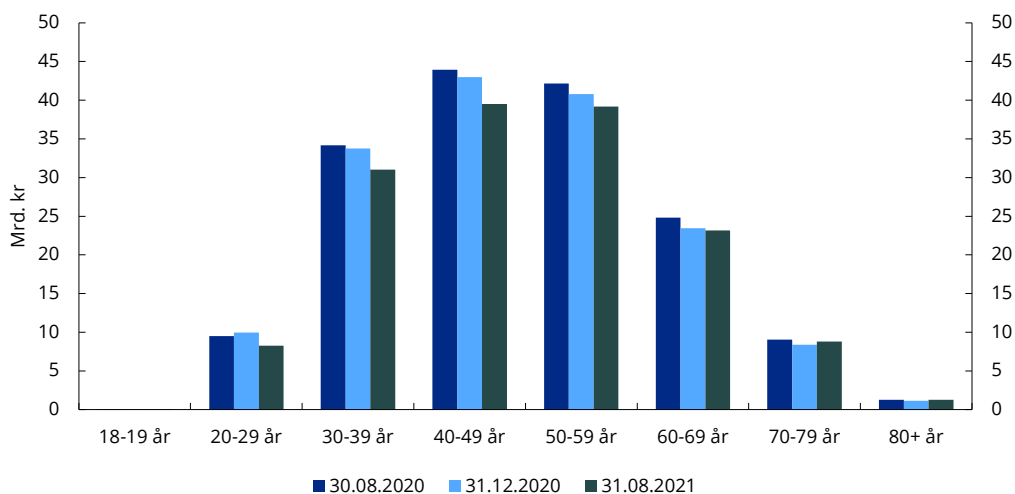
2.3 Porteføljeutvikling

Benyttet kreditt

Tall fra Gjeldsregisteret per 31. august 2021 viser at det var en nedgang i samlet benyttet kreditt på 9,2 mrd. kroner, tilsvarende 5,8 prosent, siden årsskiftet. Volumet av forbrukslån ble i denne perioden redusert med 4,3 mrd. kroner (5,9 prosent), og rammekreditter med 2,5 mrd. kroner (3,6 prosent). Volumet av annen usikret gjeld og betalingskort sank med henholdsvis 1,4 mrd. kroner (9,3 prosent) og 1,0 mrd. kroner (46,5 prosent).

Samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret var 13,6 mrd. kroner lavere per 31. august 2021 enn ett år tidligere, noe som tilsvarer en nedgang på 8,3 prosent. Den samlede nedgangen det siste året har vært relativt jevnt fordelt mellom de ulike aldersgruppene, se figur 2.3. Så langt i 2021 har alle aldersgrupper under 70 år hatt en nedgang i benyttet kreditt, mens volumet har økt noe i aldersgruppene fra 70 år og over.

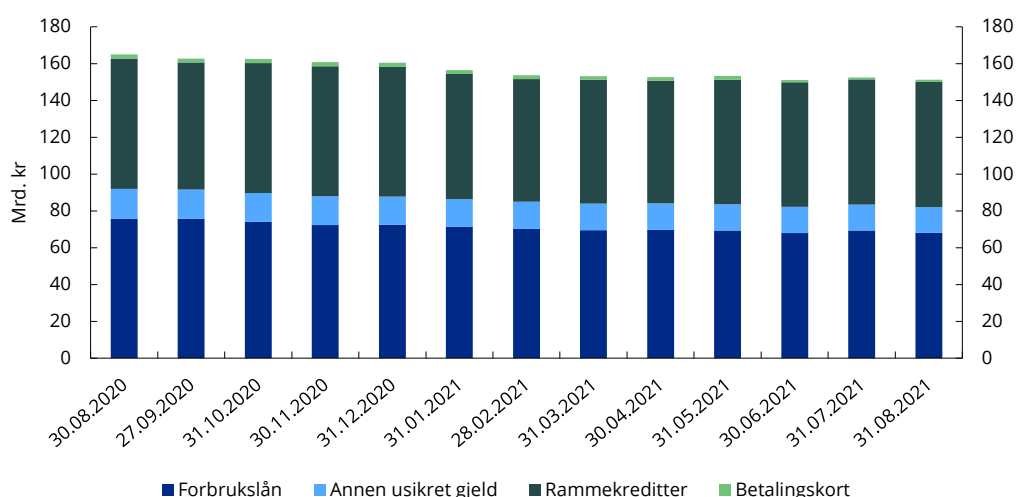
Figur 2.3 Benyttet kreditt fordelt på aldersgrupper

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Reduksjonen i benyttet kreditt fra 30. august 2020⁹ til 31. august 2021 drives primært av forbrukslån, se figur 2.4. Volumet av forbrukslån har avtatt med 7,6 mrd. kroner (10,0 prosent). Det har vært nedgang også i volumet av øvrige lånetyper i denne perioden. Det samlede volumet av rammekreditter ble redusert med 2,7 mrd. kroner (3,8 prosent), og annen usikret gjeld hadde en nedgang på 2,4 mrd. kroner (14,8 prosent). Betalingskort har hatt klart størst prosentvis reduksjon (44,8 prosent) i benyttet kreditt. Denne gjeldstypen utgjør en svært begrenset andel av samlet usikret gjeld registrert i Gjeldsregisteret (0,8 prosent per 31. august 2021) og beløpsmessig utgjør reduksjonen 1,0 mrd. kroner.

Figur 2.4 Benyttet kreditt per type gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

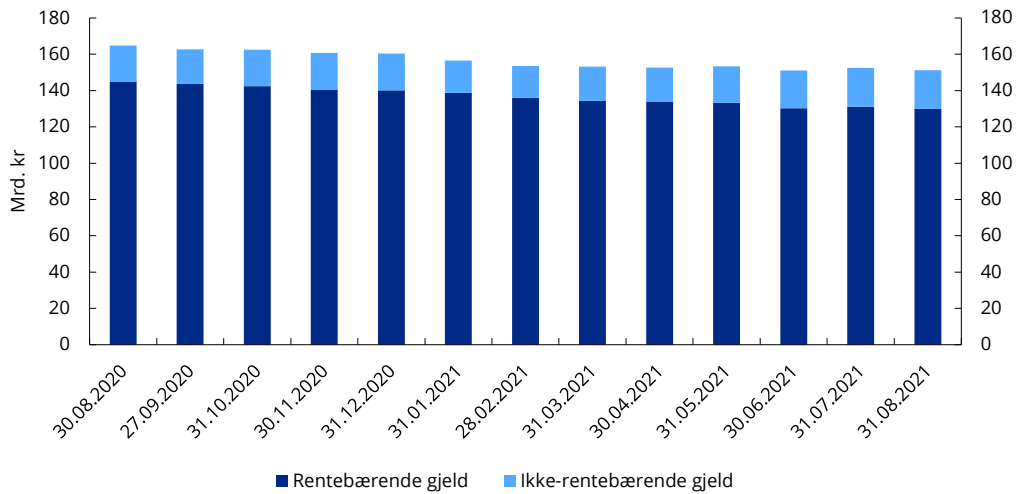
Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Til tross for en betydelig nedgang i samlet benyttet kreditt, var den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen 1,2 mrd. kroner (6,2 prosent) høyere ved utgangen av august 2021 enn ett år tidligere. Dette skyldes hovedsakelig økt kredittkortbruk fra utgangen av april og frem til utgangen av juli 2021, og kan trolig relateres til gjenåpningen av samfunnet og økt aktivitetsnivå i sommermånedene. Den rentebærende delen av gjelden har det siste året blitt redusert med 14,9 mrd. kroner, tilsvarende 10,3 prosent. Nedgangen i rentebærende gjeld var fordelt over alle gjeldstyper, men betalingskort hadde en særlig stor prosentvis nedgang (94,8 prosent).¹⁰ Foruten en marginal oppgang i juli 2021, har det vært en jevn nedgang i det samlede volumet av rentebærende gjeld i perioden, se figur 2.5 og 2.6. Det har vært større svingninger i den månedlige utviklingen til ikke-rentebærende gjeld.

⁹ Finanstilsynet mottar vanligvis tall fra Gjeldsregisteret AS den siste dagen i hver måned. Grunnet en feil hos Gjeldsregisterets leverandør, fikk ikke Finanstilsynet tilgang på tall per månedsslutt i august og september 2020. Data for nærmest dag er benyttet.

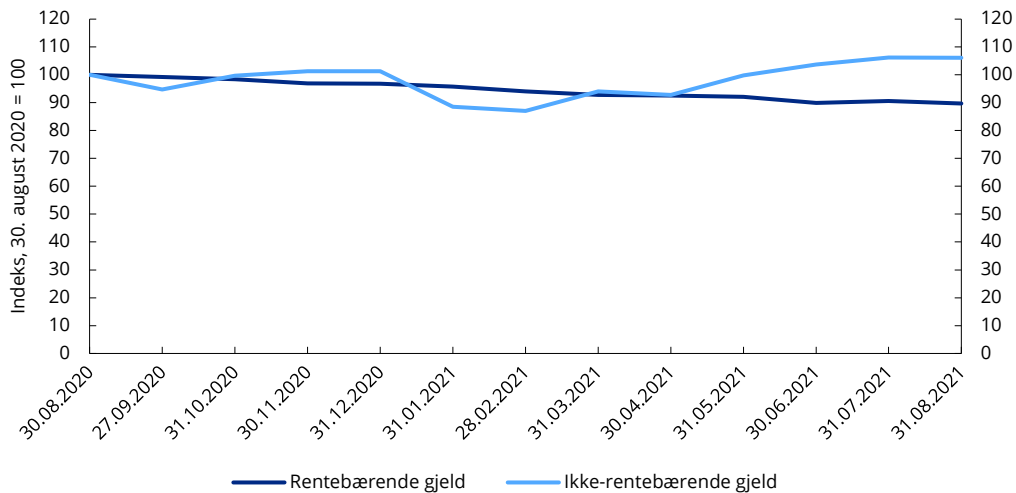
¹⁰ Nedgangen i rentebærende gjeld for betalingskort skyldes hovedsakelig at et større kortselskap overlot ansvaret for databehandling og rapportering av betalingskort med rentebærende saldo til et annet foretak i juni 2021. Foretaket som overtok rapporteringsansvaret for disse kortene, rapporterer de som rammekreditter til Gjeldsregisteret.

Figur 2.5 Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 2.6 Utviklingen i rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

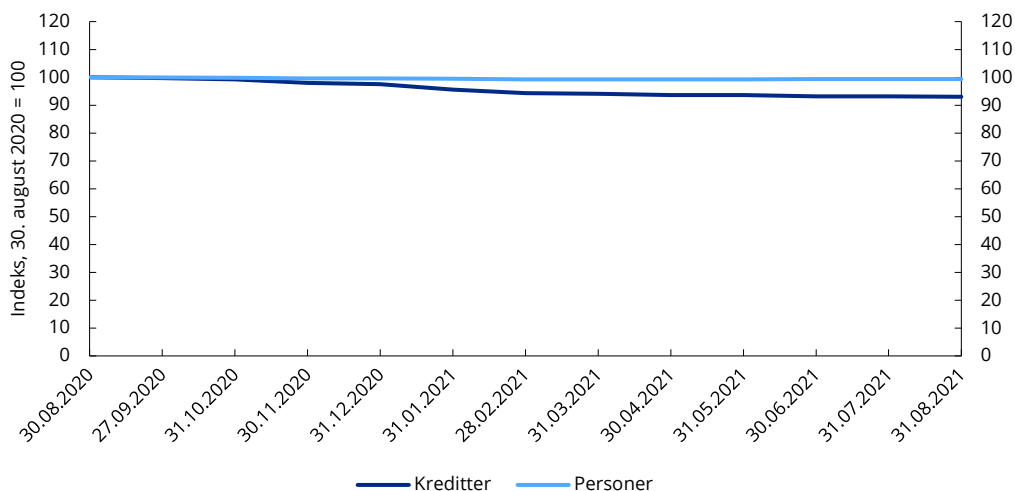
Antall kreditter og personer

Fra 30. august 2020 til 31. august 2021 ble antallet kreditter redusert med 578 000 (7,0 prosent), og det var i denne perioden reduksjon i samtlige måneder utenom juli 2021, se figur 2.7.

Det er et betydelig høyere antall rammekreditter enn øvrige gjeldstyper i Gjeldsregisteret, og majoriteten (83 prosent) av den samlede reduksjonen i antall kreditter siden august i fjor var rammekreditter. Per 31. august 2021 var antall rammekreditter 480 000 (6,5 prosent) lavere enn ett år tidligere. Antall forbrukslån har i samme tidsrom blitt redusert med 82 000 (11,4 prosent), og betalingskort med om lag 16 000 (11,3 prosent). Annen usikret gjeld økte med 285 kreditter, tilsvarende 0,6 prosent.

Antall unike personer registrert i Gjeldsregisteret var 20 000 (0,6 prosent) lavere den 31. august 2021 enn ett år før.

Figur 2.7 Utviklingen i antall kreditter og personer

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Flertallet (67 prosent) av samlet antall unike personer i Gjeldsregisteret sto registrert med én eller to usikrede kreditter per 31. august 2021, se tabell 2.2. Det siste året har antall unike personer med inntil to kreditter økt, mens det har vært en nedgang i antall personer med flere enn to kreditter. Utviklingen kan blant annet ha sammenheng med utlånsforskriftens krav om at det for rammekreditter er innvilget ramme, og ikke benyttet ramme, som skal legges til grunn i kredittvurderingene. Låntakere kan derfor ha redusert antall kredittrammer for å redusere den samlede registrerte gjeldsforpliktelsen.

Selv om samlet usikret kreditt har avtatt det siste året, har gjennomsnittlig benyttet kreditt per person økt i alle de oppgitte intervallene for antall kreditter i tabell 2.2. Utviklingen må ses i sammenheng med en forskyving blant låntakerne i retning av færre kredittrammer, og at kredittene som har gått ut av Gjeldsregisteret kan ha vært av mindre saldostørrelse. Husholdningenes sparing har økt under koronapandemien og gitt låntakere større muligheter til å nedbetale eller kvitte seg med kreditter av mindre saldostørrelse.

Andelen personer med flere enn fem kreditter registrert i Gjeldsregisteret var 6,4 prosent ved utgangen av august 2021, ned fra 8,0 prosent ett år tidligere. Benyttet kreditt for denne gruppen utgjorde litt under halvparten (46,1 prosent) av samlet benyttet kreditt per 31. august 2021, ned 4,7 prosentpoeng siste år.

Antall personer med flere enn 20 kreditter har blitt redusert fra i overkant av 4 600 ved august 2020, til om lag 3 700 ett år senere. Per 31. august 2021 hadde 28 personer flere enn 50 usikrede kreditter registrert i sitt navn, som var noen færre enn ett år tidligere. Gjennomsnittlig benyttet kreditt for gruppen med flere enn 50 kreditter var 3,1 millioner kroner per 31. august 2021, som er en økning på 7,7 prosent sammenliknet med ett år tidligere, men en reduksjon på 5,6 prosent sammenliknet med 31. desember 2020.

Tabell 2.2 Antall personer og gjennomsnittlig benyttet kreditt, fordelt på antall kreditter

Antall kreditter	Antall personer			Gjennomsnittlig benyttet kreditt per person		
	30.08.2020	31.12.2020	31.08.2021	30.08.2020	31.12.2020	31.08.2021
1	1 241 691	1 270 672	1 306 740	7 838	7 969	8 096
2	801 784	801 845	822 363	21 798	21 993	22 383
3	473 684	464 620	463 546	40 728	41 053	42 720
4	269 714	260 334	249 209	68 276	69 417	71 899
5	155 055	146 822	134 422	104 843	105 473	110 489
6-10	214 399	201 199	170 054	224 245	228 051	239 145
11-20	37 415	34 971	28 454	747 105	759 788	795 313
21-50	4 613	4 506	3 690	1 651 414	1 674 672	1 712 815
>50	31	35	28	2 883 634	3 289 402	3 104 816

Note: Alle beløp i hele kroner.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Gjennomsnittlig rente

Gjennomsnittlig nominell rente for rammekreditter var 19,7 prosent per 31. august 2021, som er 0,1 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av august 2020.

For forbrukslån var gjennomsnittlig nominell rente 14,3 prosent ved utgangen av august 2021, som er 0,2 prosentpoeng lavere enn ett år tidligere.

For annen usikret gjeld har gjennomsnittlig nominell rente gradvis blitt redusert fra i overkant av 1,8 prosent ved utgangen av august 2020, til i underkant av 1,7 prosent ved utgangen av august 2021.

Kapittel 3: Forbruksgjeld til inkasso

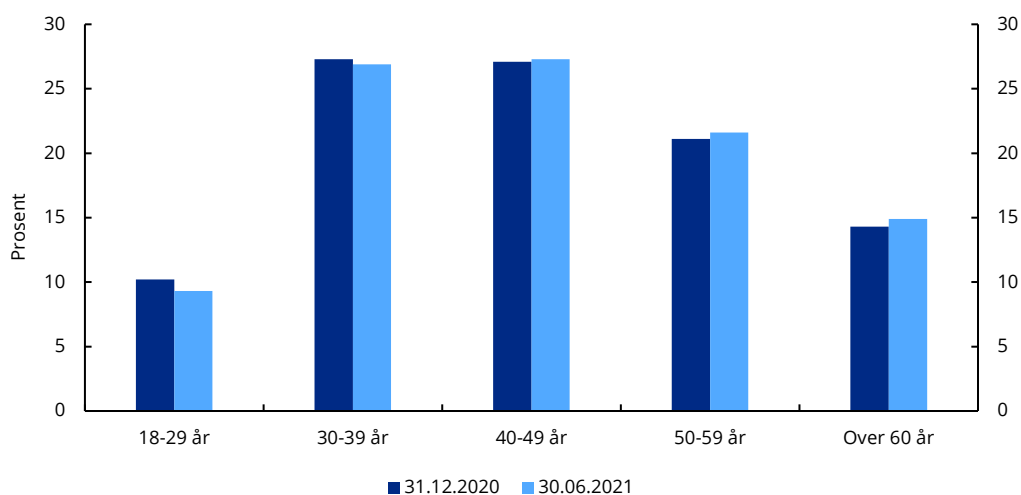
3.1 Fordeling av inkassosaker på aldersgrupper

Ved utgangen av første halvår 2021 hadde 22 inkassoforetak¹¹ forbruksgjeld til inndrivelse, mot 23 ved utgangen av 2020. Forbruksgjeld er misligholdt gjeld knyttet til kredittkort og gjeld som ikke er sikret med registrert panterett i noe formuesgode (usikret kreditt). Dette omfatter også porteføljer som er kjøpt opp av finansieringsforetak som inngår i konsern med inkassoforetak som inndriver disse kravene.

Det var 670 200 inkassosaker knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av første halvår 2021. Sakene utgjorde 10,7 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetakene. Til sammenligning var det 694 400 inkassosaker knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av 2020, som utgjorde 11,6 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetakene. Innrapporterte inkassosaker representerer ikke antall unike skyldnere, ettersom én skyldner kan ha flere inkassosaker.

Fordelingen av inkassosaker knyttet til forbruksgjeld på aldersgrupper viser at det er aldersgruppene 30–39 år og 40–49 år som hadde høyest andel saker ved utgangen av første halvår 2021, med henholdsvis 26,9 og 27,3 prosent. Andelen saker for den enkelte aldersgruppe viser ingen markante endringer sammenlignet med utgangen av 2020, se figur 3.1.

Figur 3.1 Inkassosaker knyttet til forbruksgjeld fordelt på aldersgrupper

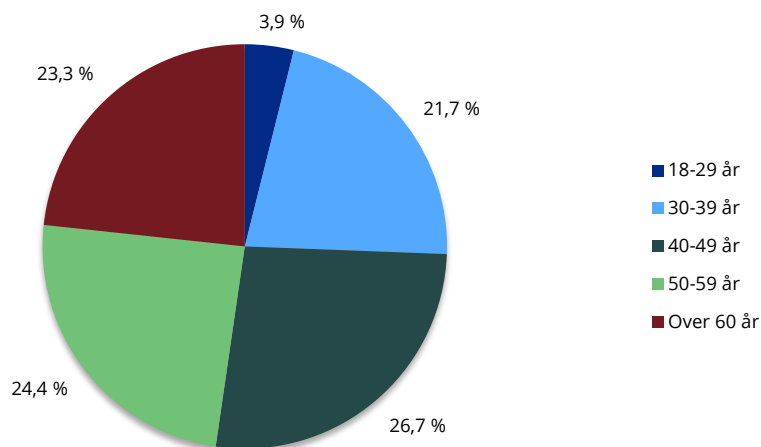
Kilde: Finanstilsynet

Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) knyttet til forbruksgjeld var på 34,7 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021, sammenlignet med 35,1 mrd. kroner ved utgangen av 2020. Samlet misligholdt hovedstol til inndrivelse hos alle inkassoforetakene ved utgangen av første halvår 2021 var på 70,7 mrd. kroner, som innebærer at misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld utgjorde 49,1 prosent. Tilsvarende forholdstall ved utgangen av 2020 var på 49,3 prosent.

¹¹ Foretakene er Alektum AS, Aragorn Finans AS, Avida Inkasso AS, Axactor Norway AS, Collectio AS, Fair Collection AS, Finans2 AS, Gothia AS, Inkassotjenester AS, Kreditor SA, Kreditorforeningen SA, Lindorff AS, Lindorff Obligations AS, Lowell Norge AS, Modhi Collect AS, Modhi Norge AS, Orkla Credit AS, PRA Group Norge AS, Ropo Capital Norway AS, Sergel Norge AS, Svea Finans AS og Tet Innfordring AS.

Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) ved utgangen av første halvår 2021 var til sammen på 56,0 mrd. kroner, hvorav påløpte renter utgjorde 21,3 mrd. kroner. Fordeling av misligholdt forbruksgjeld på aldersgrupper viser at aldersgruppene 40-49 år og 50-59 år representerer over halvparten av misligholdt forbruksgjeld, jf. figur 3.2.

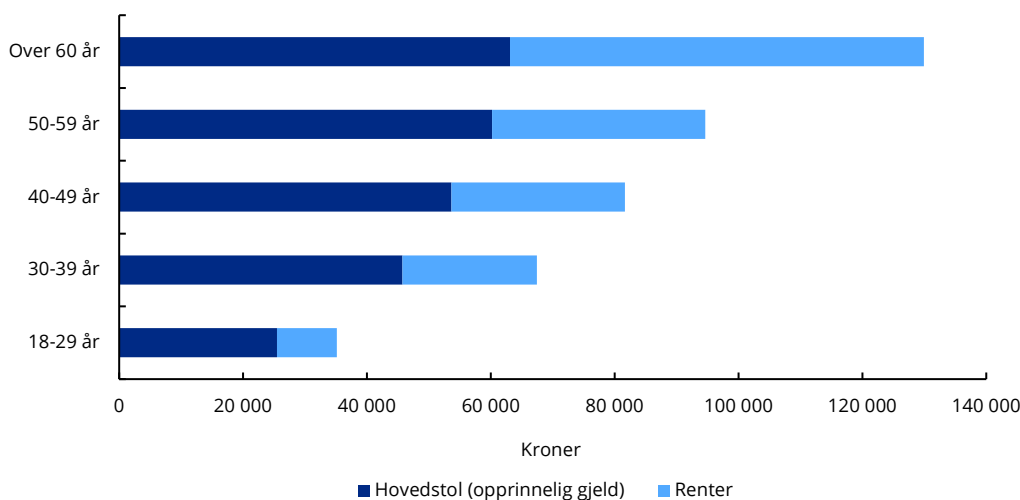
Figur 3.2 Andel misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter), fordelt på aldersgrupper per 30.06.2021

Kilde: Finanstilsynet

Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) for den enkelte inkassosak ved utgangen av første halvår 2021 var på 83 500 kroner. Aldersgruppen 18-29 år har lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak, på 35 200 kroner, mens gruppen over 60 år har høyest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak på 129 900 kroner. Andelen av renter i forhold til samlet gjeld er høyest for aldersgruppen over 60 år og lavest for aldersgruppen 18-29 år, se figur 3.3. Dette kan blant annet ha sammenheng med hvor lenge gjelden har vært misligholdt.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per inkassosak fordelt på aldersgrupper per 30.06.2021

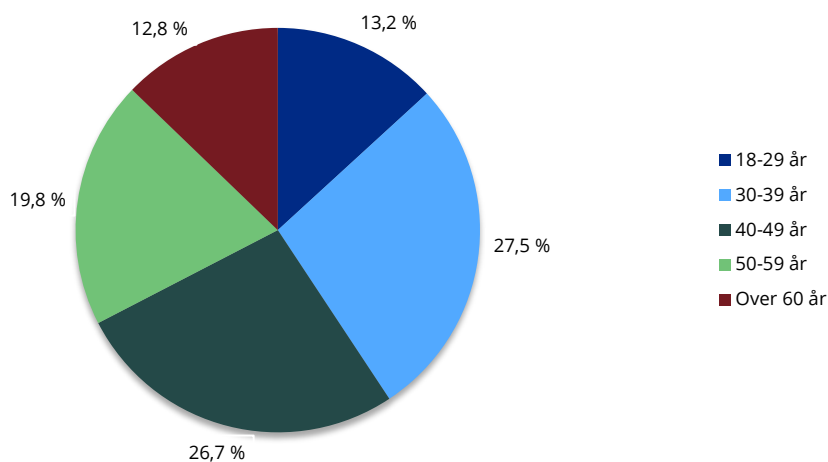
Kilde: Finanstilsynet

3.2 Utleggsforretninger og andel av saker med intet til utlegg

Inkassoforetakene har i løpet av siste 12 måneder sendt utleggsbegjæring på 99 300 saker knyttet til forbruksgjeld. Når inkassoforetak sender utleggsbegjæring på vegne av fordringshaver, innebærer dette at namsmannen undersøker om skyldner har eiendeler det kan tas pant i eller om vedkommende har rom i sin inntekt til lønnstrekk. Namsmannens beslutning kalles utleggsforretning. Dersom det ikke er noe å ta utlegg i, blir resultatet i forretningen "intet til utlegg". For 33 200 saker hvor det i løpet av siste 12 måneder er sendt utleggsbegjæring, var resultatet av namsmannens utleggsforretning "intet til utlegg" (33,5 prosent).

Antall avholdte utleggsforretninger i løpet av de siste 12 måneder viser at det er skyldnere i aldersgruppen 30-39 år og 40-49 år som har høyest andel saker med resultat "intet til utlegg". Disse to aldersgruppene sto for over halvparten av samlet antall utleggsbegjæringer med resultat "intet til utlegg", jf. figur 3.4.

Figur 3.4 Andel utleggsbegjæringer i løpet av siste 12 måneder med resultat "intet til utlegg", fordelt på aldersgrupper

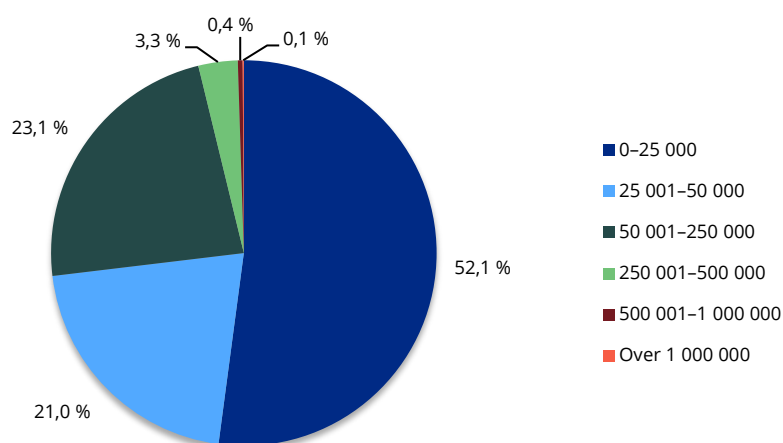
Kilde: Finanstilsynet

Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte forbrukslån, overlater inndrivelsen til inkassoforetak. Selv om inkassoforetaket er i samme konsern som finansieringsforetaket, anses inkassoforetaket likevel å bedrive fremmedinkasso, noe som åpner for å avkreve fremmedinkassosalær. Ved valg av en slik inndrivingsmodell vil den forventede inntjeningen på et oppkjøpt krav øke for konsernet, ved at det får fremmedinkassosalærer i tillegg til inntekter ved inndrivelse av hovedstolen og påløpte (høye) rentekrav. Innrapporterte tall viser at 271 100 av kravene knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av første halvår 2021 var kjøpt opp. Dette utgjør 40,4 prosent av kravene. De kjøpte kravene representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 13,0 mrd. kroner, som er 37,4 prosent av samlet misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld til inndrivelse hos inkassoforetakene ved utgangen av første halvår 2021. Til sammenligning var 317 900 av kravene knyttet til forbruksgjeld ved utgangen av 2020 kjøpt opp. Disse kravene utgjorde 45,8 prosent av kravene, og representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 14,2 milliarder kroner, som var 40,4 prosent av samlet misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld.

3.3 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder

En fordeling av inkassosakene knyttet til forbruksgjeld etter hovedstolens størrelse (opprinnelig gjeld), viser at 52,1 prosent av sakene var under 25 000 kroner, se figur 3.5. Det er mindre endringer i fordelingen etter inkassosakenes hovedstol ved utgangen av første halvår 2021 sammenlignet med utgangen av 2020.

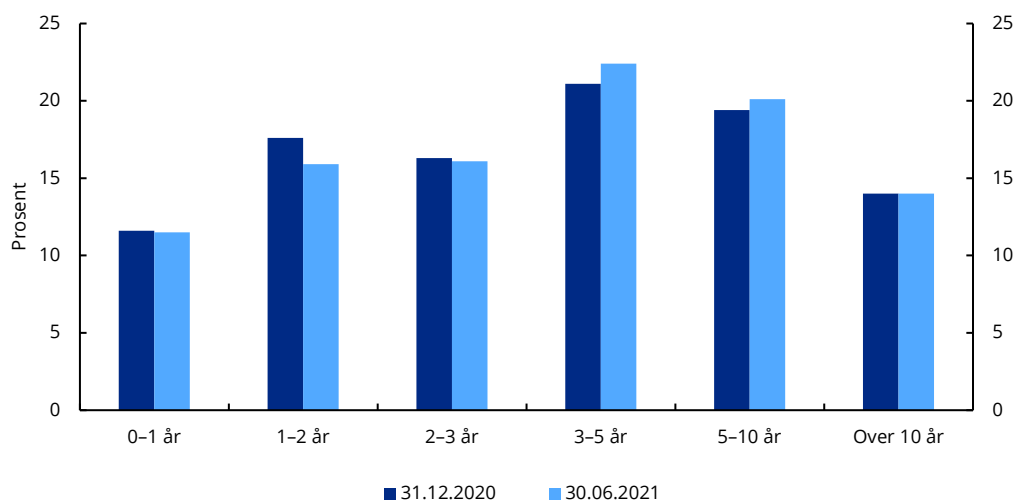
Figur 3.5 Fordeling av inkassosakenes hovedstol knyttet til forbruksgjeld per 30.06.2021

Kilde: Finanstilsynet

Ved utgangen av første halvår 2021 var 34,1 prosent av forbrukslånkravene til inndrivelse tatt opp for mer enn 5 år siden, se figur 3.6.

Figur 3.6 Hovedstolens (opprinnelig gjeld) alder knyttet til forbruksgjeld

Kilde: Finanstilsynet

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
post@finansstilsynet.no
finansstilsynet.no